

РОЗДІЛ II

ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ РІЗНИХ КАТЕГОРІЙ ДОРΟΣЛИХ

Цитування:

Акімова, О. В., & Гапчук, Я. А. (2025). Педагогічна творчість у системі особистісно-професійного становлення майбутнього вчителя. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*, 1(27), 53–63. [https://doi.org/10.35387/od.1\(27\).2025.53-63](https://doi.org/10.35387/od.1(27).2025.53-63)

УДК 378.147.091.33:004(430)

DOI: [https://doi.org/10.35387/od.1\(27\).2025.53-63](https://doi.org/10.35387/od.1(27).2025.53-63)

ПЕДАГОГІЧНА ТВОРЧІСТЬ У СИСТЕМІ ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Акімова Ольга Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і освітнього менеджменту Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Akimova Olha – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy and Educational Management at the Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskiy State Pedagogical University

ORCID iD: <http://orcid.org/0000-0001-6988-6258>

E-mail: sopogov@ukr.net

Гапчук Яна Анатоліївна – доктор філософії, асистент кафедри германської філології, перекладу та зарубіжної літератури Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Hapchuk Yana – PhD in Education, Assistant Professor of the Department of Germanic Philology, Translation and Foreign Literature at the Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskiy State Pedagogical University

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-1739-7326>

E-mail: 139yana@gmail.com

Анотація. В оглядовій статті розкрито сутність педагогічної творчості як ключового чинника особистісно-професійного становлення майбутнього вчителя. Автори підкреслюють, що в умовах трансформації освітнього середовища та впровадження концепції Нової української школи творчість перестав бути лише бажаною рисою, натомість стає необхідною умовою для ефективної педагогічної

Публікація розміщена на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 International (CCBY4.0), що дозволяє вільне використання з обов'язковим зазначенням авторства та джерела.

діяльності. Педагогічна творчість розглядається як інтегративне явище, що поєднує інтелектуальний, емоційний, мотиваційний та діяльнісний компоненти, формує здатність вчителя розв'язувати навчальні й виховні завдання оригінальними способами, враховуючи індивідуальні потреби учнів і специфіку освітнього простору. У статті акцентовано увагу на взаємозв'язку творчості з формуванням професійної самосвідомості, розвитку рефлексивних умінь, емоційного інтелекту, інтуїції та нестандартного мислення. Описано основні педагогічні умови, що сприяють розвитку творчого потенціалу студентів, серед яких: проблемне навчання, проєктна діяльність, кейс-методи, арт-педагогіка, інтерактивні технології. Важливою визначено роль викладача як фасилітатора, мотиватора та наставника, який створює простір для креативного самовираження студентів і підтримує педагогічні ініціативи. Автори роблять висновок, що педагогічна творчість є двостороннім процесом, який забезпечує гармонійне поєднання особистісного зростання та професійного вдосконалення майбутнього вчителя. Запропоновано рекомендації для закладів педагогічної освіти щодо цілеспрямованого розвитку творчого потенціалу, це: створення умов для креативності, підтримка студентських ініціатив, формування культури педагогічної рефлексії, що є важливими для підготовки майбутніх учителів, здатних бути агентами змін у сучасній освіті.

Ключові слова: педагогічна творчість; професійне становлення; майбутній учитель; самореалізація; рефлексія.

PEDAGOGICAL CREATIVITY IN THE SYSTEM OF PERSONAL AND PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF THE FUTURE TEACHER

Abstract. *The review article explores the essence of pedagogical creativity as a key factor in the personal and professional development of future teachers. The authors emphasize that in the context of the transformation of the educational environment and the implementation of the New Ukrainian School concept, creativity is no longer just a desirable quality but an essential condition for effective pedagogical activity. Pedagogical creativity is seen as an integrative phenomenon that encompasses intellectual, emotional, motivational, and activity components, shaping the teacher's ability to solve educational tasks in original ways while considering students' individual needs and the specifics of the educational environment. The article highlights the interrelation between creativity and the formation of professional self-awareness, the development of reflective abilities, emotional intelligence, intuition, and unconventional thinking. The main pedagogical conditions fostering students' creative potential are outlined, including problem-based learning, project activities, case methods, art pedagogy, and interactive technologies. Special attention is given to the role of the teacher as a facilitator, motivator, and mentor who creates a space for students' creative self-expression and supports their pedagogical initiatives. The authors conclude that pedagogical creativity is a two-way process ensuring the*

harmonious integration of personal growth and professional improvement of future teachers. Recommendations for pedagogical institutions are proposed, focusing on the purposeful development of students' creative potential: creating conditions for creativity, supporting student initiatives, and fostering a culture of pedagogical reflection, all of which are crucial for preparing teachers capable of acting as agents of change in modern education.

Key words: *pedagogical creativity; professional development; future teacher; self-realization; reflection.*

Постановка проблеми, її актуальність. Актуальність теми педагогічної творчості у системі особистісно-професійного становлення майбутнього вчителя зумовлюється низкою сучасних соціально-культурних, освітніх і професійних викликів. Важливим фактором впливу є зміна парадигми освіти – від передачі знань до розвитку особистості, адже у XXI столітті освіта дедалі більше орієнтується не лише на засвоєння знань, а на розвиток творчої, критично мислячої, гнучкої особистості, здатної адаптуватися до змін. Тому сучасний вчитель – це творець освітнього процесу, фасилітатор, наставник та мотиватор. Відповідно, у суспільстві є потреба у підготовці творчих педагогів, особливо важливих в умовах реформування української освіти. Впровадження сновних положень концепції Нової української школи (НУШ), інноваційних методик, цифрових технологій вимагає від учителя нестандартних підходів, педагогічної гнучкості та готовності експериментувати. Реформоване середовище формує нові ролі вчителя, які передбачають високий рівень творчого потенціалу.

Формування особистості вчителя-професіонала потребує глибокого самопізнання, рефлексії, сформованих ціннісних орієнтацій. Саме творча діяльність сприяє особистісному зростанню, відкриває нові можливості для самореалізації, формує індивідуальний стиль педагогічної діяльності. Нині суспільство потребує вчителя-лідера думок, здатного надихати учнів, навчати їх не уникати викликів й можливо бути агентами змін. У цьому контексті педагогічна творчість – не лише бажана риса, а й необхідна умова для ефективної діяльності вчителя у сучасному світі (Margaliot & Magid, 2020).

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Питанню педагогічної творчості у системі особистісно-професійного становлення майбутнього вчителя присвятили праці вітчизняні науковці: Л. Лук'янова (2018) (аналіз освітніх потреб сучасного вчителя у контексті професійного та особистісного розвитку); М. Вовк, Ю. Грищенко, Л. Лук'янова, Н. Ничкало, С. Соломаха, Л. Хомич (практична підготовка майбутніх педагогів у закладах вищої педагогічної освіти) (Ничкало, Лук'янова, & Хомич, 2021; Лук'янова, Вовк, Соломаха, & Грищенко, 2023); Н. Ничкало (2014) (розвиток професійної

освіти в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів); О. Аніщенко (гармонізація педагогічного процесу у контексті людиновимірності професійної підготовки майбутнього вчителя); О. Акімова (особистісна обумовленість творчого мислення майбутнього вчителя); М. Сапогова, Я. Гапчук (критичне та творче мислення в структурі особистісно-професійного становлення вчителя); О. Наливайко (психологічні теорії творчості й творчого мислення) тощо. Проведений аналіз засвідчує, що українські науковці розглядають педагогічну творчість як ключовий чинник особистісно-професійного становлення майбутнього вчителя, акцентуючи на її зв'язку з розвитком освітніх потреб, критичного й творчого мислення, інноваційної спрямованості підготовки педагога.

Мета статті: розкрити роль педагогічної творчості в особистісно-професійному становленні майбутнього вчителя.

Методи дослідження. Науковий пошук передбачав використання методів, зокрема теоретичного аналізу наукових джерел, системного та порівняльного аналізу, а також контент-аналізу педагогічних технологій, спрямованих на розвиток творчого потенціалу майбутніх учителів. Дослідження здійснювалося на основі міждисциплінарного підходу, що інтегрує психологічні, філософські, педагогічні та інші концептуальні засади педагогічної творчості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Педагогічна творчість у сучасній науці розглядається як особливий вид професійної діяльності педагога, що передбачає розв'язання навчальних завдань у новий, оригінальний спосіб з урахуванням індивідуальних особливостей учнів, специфіки освітнього середовища та актуальних суспільних запитів. Педагогічна творчість виявляється у розробці нових методичних підходів, індивідуалізації освітнього процесу, креативному вирішенні проблем, пов'язаних із організацією навчання, у створенні авторських дидактичних матеріалів, що відповідають потребам конкретної аудиторії тощо. Особливої уваги у науковому дискурсі заслуговує взаємозв'язок педагогічної творчості та особистісного становлення педагога, що набуває статусу концептуального підґрунтя для осмислення її змісту та функцій. Педагогічна творчість є не лише інструментом оптимізації освітнього процесу, а й важливим чинником розвитку особистості вчителя, адже її рівень є показником професіоналізму, а сама педагогічна творчість формується й збагачується у процесі особистісного самоствердження та саморозвитку педагога (Margaliot & Magid, 2020).

Педагогічна творчість як форма професійної самореалізації є ключовим ресурсом, що дозволяє вчителям виходити за рамки стандартизованих освітніх парадигм; уможлиблює трансформацію навчальних завдань відповідно до динамічних потреб учнів, сприяючи

пошуку інноваційних методик навчання; увиразнює гнучкість і мобільність у професійній діяльності тощо. Успішність упровадження такого креативно-орієнтованого підходу забезпечується, зокрема, завдяки високому рівню самосвідомості вчителів, розвиненості критичного мислення, сформованості відкритості до освітніх інновацій тощо. Власне творча активність у сфері професійної самореалізації є ключовим рушієм професійного зростання вчителів, оскільки стимулює формування здатності подолання складних професійних викликів, прийняття нестандартних і креативних рішень, розвиток емоційної стійкості, рефлексивних умінь тощо. Такий динамічний процес активізує не лише практичні навички, а й здатність до системного осмислення, творчого конструювання педагогічної діяльності, що є основою професійної майстерності й саморозвитку. Йдеться про адаптивність особистості вчителя, спроможного ефективно функціонувати в мінливих освітніх екосистемах, підтримувати стійку професійну мотивацію й мотивацію до навчання, залучати учнів до активної пізнавальної діяльності. Сукупність цих якостей увиразнює професійний образ сучасного педагога

Водночас особистісне становлення вчителя, що охоплює моральну, емоційну та інтелектуальну сфери, створює передумови для прояву педагогічної творчості. Чим багатший внутрішній світ педагога, тим більше можливостей він має для натхнення учнів, створення атмосфери довіри, співпраці та взаємоповаги. Взаємозв'язок між творчістю й особистісним зростанням є двостороннім: педагогічна творчість стимулює формування цілісної, гармонійної особистості вчителя, тоді як особистісний розвиток відкриває нові горизонти для творчого пошуку та реалізації. У підсумку творчість стає тією силою, що підтримує внутрішню мотивацію, зберігає ентузіазм і усвідомлення значущості професійної місії педагога в умовах сучасної освіти. Такий підхід дозволяє розглядати педагогічну творчість як один із провідних векторів професійного становлення й самореалізації вчителя, що безпосередньо впливає на якість освітнього процесу та розвиток особистості учнів (OECD, 2022).

Академік Л. Лук'янова (2018) з цього приводу зазначає, що вчитель нової генерації є професійно підготовленою особистістю з якісною професійною освітою, котра забезпечує йому здатність приймати відповідальні рішення, здійснювати творчий підхід до педагогічної діяльності, конструктивність та інноваційність. Вчитель-професіонал має бути творчою особистістю, здатною до самовдосконалення протягом життя, здатним виконувати функції вчителя-дослідника, який шукає, аналізує, знаходить ефективні шляхи для вирішення завдань виховання, відрізняється високими моральними якостями. Професійно-особистісний розвиток вчителя розглядається автором (Лук'янова, 2018) як важлива й

багатоаспектна проблема, котра вирішується у процесі професійної підготовки у закладах вищої освіти, у системі підвищення кваліфікації та професійного розвитку у процесі самоосвіти.

На думку науковців (О. Акімова, М. Сапогов, Я. Гапчук), основою педагогічної творчості є творче мислення. Воно відіграє важливу роль у формуванні професійних компетентностей та є підґрунтям розвитку творчих можливостей здобувача освіти. Творче мислення є основою процесу вирішення педагогічних ситуацій, котрі передбачають нестандартний підхід та знаходження унікальних шляхів досягнення пізнавальних цілей. Авторське розуміння включає таке формулювання: творче мислення – це міждисциплінарна категорія, котра характеризується універсальністю та багатогранністю, поєднує елементи різних наук: соціології, психології, філософії та педагогіки. Ця особливість інтегративності дозволяє визнавати творчість як функцію мислення та як основу життєдіяльності людини. Творче мислення розглядається О. Акімовою як когнітивна функція, котра забезпечує самобуття людини. Воно є показником високого інтелектуального рівня особистості, яка прагне до самоствердження та педагогічних інновацій. Педагогічний контекст цього феномену означає, що сучасний вчитель відрізняється розвиненим творчим мисленням, здатністю до педагогічної творчості, до адаптації нових вимог освітнього процесу, до постійного його вдосконалення, до формування критичного і творчого мислення в учнів (Акімова et al., 2024).

Для нашого наукового пошуку важливим є питання взаємозв'язку педагогічної творчості та особистісного становлення. Ми виходили з положення про те, що педагогічна творчість – це не лише засіб ефективної організації навчального процесу, але й важливий фактор особистісного розвитку вчителя. Її наявність визначає рівень професіоналізму педагога, а також формується й збагачується в процесі його особистісного становлення.

Академік Н. Ничкало (2014) акцентує увагу на важливості проблеми професійного розвитку особистості вчителя і зокрема на поглибленні й розширенні категорії «інтелектуального капіталу» як сукупності базових знань, котрі втілені в інтелекті людини та можуть приносити конкурентні переваги. Необхідним також є дотримання принципу фундаментальності професійної підготовки, дотримання котрого забезпечує становлення майбутнього фахівця як цілісної особистості, яка здатна на основі отриманих фундаментальних знань ефективно розв'язувати професійні ситуації. Важливим напрямом оновлення педагогічної діяльності є педагогічна інноватика, котра вивчає процеси і тенденції оновлення педагогічної діяльності, принципів й закономірностей розвитку освіти (Ничкало, 2014).

Як свідчить дослідження О. Аніщенко (2015), людиновимірність як характеристика сучасного особистісно-професійного становлення майбутнього вчителя передбачає розвиток позитивного мислення, котре дозволяє людині у процесі розв'язання професійних проблем концентруватися на позитивному життєвому досвіді, успіхах, можливостях, бажаннях й ресурсах їх здійснення. Позитивне мислення розглядається автором як умова досягнення успіху в особистісно-професійному становленні фахівця та здійсненні педагогічної діяльності. Важливим аспектом особистісно-професійного становлення майбутнього вчителя є гармонізація освітнього процесу в контексті «людиновимірності» підготовки здобувачів освіти та передбачає суб'єкт-суб'єкту взаємодію, діалогічність освітнього процесу через організацію співпраці й співтворчості (Аніщенко, 2015).

Деякі науковці вважають, що структура категорії особистісно-професійного становлення майбутнього учителя включає декілька ключових компонентів, а саме: особистісно-ціннісний компонент, який відображає світоглядні позиції майбутнього вчителя, його систему цінностей, мотивованість до професійно-педагогічної діяльності, рефлексивність та здатність до самоаналізу, емоційну стійкість та самоідентичність; професійно-інноваційний компонент, котрий передбачає наявність базових знань та навичок, основні уміння з педагогічної майстерності та інноваційну готовність; творчо-діяльнісний компонент, котрий передбачає розвиток лідерських якостей, здатність працювати команді, креативність та критичність мислення (Акімова et al., 2025).

Педагогічна творчість є невід'ємним складником професійного становлення майбутнього вчителя, оскільки вона пронизує всі аспекти підготовки педагога, починаючи від формування його світогляду та закінчуючи розвитком практичних навичок у взаємодії з учнями. Особистісний розвиток майбутнього вчителя передбачає формування самосвідомості як усвідомлення власних можливостей, обмежень, професійної ролі та місії в суспільстві, а також розвиток системи цінностей, серед яких ключовими є повага до особистості учня, орієнтація на розвиток, гуманізм, педагогічна відповідальність. Педагогічна рефлексія, як здатність осмислювати власний досвід, аналізувати результати взаємодії з учнями, колегами, батьками, стає необхідною умовою особистісного зростання і сприяє виробленню адекватної оцінки власних професійних дій (Акімова et al., 2025).

Творчість є потужним засобом самореалізації у професії, оскільки дозволяє майбутньому вчителю не тільки відтворювати готові методики й технології, але й створювати власні педагогічні рішення, пристосовані до конкретних умов освітнього процесу. Така самореалізація надає можливість для виявлення індивідуальності, внутрішнього потенціалу,

інтелектуальної, емоційної, комунікативної та моральної самодостатності, що безпосередньо впливає на побудову професійної ідентичності. Формування індивідуального педагогічного стилю є одним із ключових результатів професійного становлення, оскільки саме стиль відображає особливості особистісного та професійного розвитку майбутнього вчителя, поєднує його цінності, переконання, способи взаємодії з учнями та педагогічні уподобання. Індивідуальний стиль, за умов його творчого наповнення, стає гнучким інструментом адаптації до мінливого освітнього середовища та підвищення ефективності професійної діяльності (Vincent-Lancrin et al., 2019).

У контексті педагогічної творчості особливого значення набувають розвиток емоційного інтелекту, інтуїції, нестандартного мислення. Емоційний інтелект забезпечує вчителю здатність розуміти й регулювати власні емоційні стани, адекватно сприймати емоції учнів, вибудовувати довірливі стосунки та створювати позитивний емоційний клімат у класі. Інтуїція, як несвідоме прийняття рішень, часто стає незамінним помічником у педагогічних ситуаціях, коли потрібна швидка реакція або відсутня повна інформація. Нестандартне мислення дозволяє педагогові виходити за рамки шаблонів, шукати оригінальні підходи до пояснення складного матеріалу, організації уроків, вирішення конфліктів чи мотивації учнів до навчання (Акімова et al., 2025).

Розвиток педагогічної творчості у процесі професійної підготовки майбутніх учителів є складним і багатограним явищем, що потребує створення спеціальних умов, що стимулюють креативну активність, сприяють розкриттю індивідуальних можливостей, забезпечують інтеграцію теоретичних знань з практичними вміннями. Освітнє середовище закладу вищої освіти у цьому випадку є не лише простором передачі знань, а й «лабораторією педагогічного експерименту», де студенти можуть апробувати нові ідеї, моделювати педагогічні ситуації, аналізувати їх результати та робити власні висновки. Як свідчать результати досліджень (Vincent-Lancrin et al., 2019), таке середовище передбачає відкритість до нововведень, підтримку студентських ініціатив, стимулювання самостійного мислення, створення умов для безпечного педагогічного експериментування, де помилки розглядаються як ресурс розвитку.

Серед ефективних методик і технологій розвитку творчого потенціалу майбутніх учителів передусім варто виокремити проблемне навчання, що формує здатність бачити й формулювати педагогічні проблеми, аналізувати варіанти їх вирішення, робити аргументовані висновки. Проектна діяльність важлива тим, що розвиває вміння планувати, працювати в команді, креативність (Kaplan, 2019), створювати продукти педагогічної праці, спрямовані на реальні потреби освітнього

середовища. Кейс-методи цікаві студентам та дозволяють їм аналізувати конкретні педагогічні ситуації, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, виробляти практичні рекомендації, розвивати навички прийняття рішень в умовах невизначеності. Арт-педагогіка, яка включає використання мистецьких засобів, стимулює емоційно-чуттєву сферу, розвиває емпатію, уяву, асоціативне мислення, що є важливими компонентами творчої діяльності. Інтерактивні методи, зокрема дискусії, рольові ігри, мозковий штурм, сприяють розвитку комунікативної компетентності, навичок співпраці, рефлексії, критичного та дивергентного мислення (OECD, 2022).

Викладач у цьому процесі виконує особливу роль – він виступає не лише джерелом знань, а й фасилітатором, наставником, мотиватором, який підтримує студентські ініціативи, створює атмосферу довіри, заохочує до самостійного пошуку рішень, посилює віру студентів у власні сили. Важливо, що мотивація до творчої діяльності формується не тільки через зовнішні стимули, але й завдяки особистісному прикладу викладача, його захопленості професією, демонстрації практичного значення творчого підходу у педагогічній діяльності. Тому практична підготовка стає тим етапом професійного становлення, де набуті знання, навички та установки знаходять реальне втілення у роботі з дітьми, де майбутні вчителі мають змогу випробувувати різноманітні методи, модифікувати їх, враховуючи специфіку аудиторії, розробляти авторські уроки, створювати власні дидактичні матеріали, проводити рефлексію власного досвіду (OECD, n. d.).

Взаємозв'язок педагогічної творчості та особистісного становлення майбутнього вчителя визнається науковцями одним із ключових питань сучасної педагогічної науки, оскільки творчість у професійній діяльності не лише забезпечує ефективність освітнього процесу, а й є потужним фактором особистісного розвитку самого педагога. При цьому, формування внутрішньої позиції вчителя передбачає усвідомлення власної ролі, місії, відповідальності за результати педагогічної діяльності, що стає можливим лише за умови рефлексивного осмислення свого досвіду, переконань, цінностей. Творчість у цьому процесі є не лише функціональною характеристикою професії, а ще й внутрішньою потребою особистості, що прагне самовираження, реалізації свого потенціалу, пошуку смислів у професійній діяльності. Вона стає цінністю, яка визначає стиль мислення, поведінки, комунікації педагога, формує його педагогічне кредо (OECD, n. d.).

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, педагогічна творчість є ключовим чинником професійного становлення майбутнього вчителя, що наскрізно охоплює всі рівні його підготовки – від особистісного самопізнання до формування професійної майстерності. Аналіз наукових джерел та освітньої практики показав, що педагогічна творчість не є відокремленою або другорядною характеристикою

професійної діяльності. Педагогічна творчість постає як інтегративна, системоутворювальна якість, що синтезує інтелектуальні, емоційні, мотиваційні та діяльнісні компоненти, формуючи цілісну особистість педагога. Така якість не лише визначає індивідуальний стиль та ефективність педагогічної взаємодії, але й забезпечує формування професійної ідентичності вчителя, здатної до рефлексії, інновацій та адаптації в умовах динамічних змін в освіті.

Подальші дослідження доцільно зосередити на розробці та експериментальній перевірці педагогічних умов і технологій, що сприяють розвитку творчого потенціалу здобувачів педагогічної освіти в умовах нестабільності й невизначеності.

Список використаних джерел

- Акімова, О.В., Сапогов, М.В., & Гапчук, Я.А. (2024). *Актуальні проблеми теорії та історії педагогічної науки*: навчальний посібник. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 300.
- Акімова, О., Сапогов, М., Гапчук, Я., & Богатько, В. (2025). Критичне та творче мислення в структурі особистісно-професійного становлення учителя. *Наука і техніка сьогодні*, 5(46). [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-5\(46\)-482-495](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-5(46)-482-495)
- Аніщенко, О. (2015). Гармонізація педагогічного процесу у контексті людиновимірності професійної підготовки майбутнього вчителя. *Професійне становлення особистості: психолого-педагогічний науковий журнал*, Хмельницький: ХНУ, 4, 43-47.
- Лук'янова, Л.Б. (2018). Аналіз освітніх потреб сучасного вчителя у контексті професійного і особистісного розвитку. *Науковий вісник Мукачівського державного університету, Серія «Педагогіка та психологія»*, 2 (8), 24–30.
- Лук'янова, Л.Б., Вовк, М.П., Соломаха, С.О., & Грищенко, Ю.В. (2023). Практична підготовка майбутніх педагогів у закладах вищої педагогічної освіти: українські реалії і перспективи: науково-аналітична доповідь. Чернівці: Букрек.
- Ничкало, Н.Г. (2014). Розвиток професійної освіти в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів: монографія. К.: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 125.
- Ничкало, Н., Лук'янова, Л., & Хомич, Л. (2021). Професійна підготовка вчителя: українські реалії, зарубіжний досвід: науково-аналітична доповідь. Київ: Вид-во ТОВ «Юрка Любченка».
- Kaplan, D. (2019) Creativity in Education: Teaching for Creativity Development. *Psychology*, 10, 140–147. <https://www.doi.org/10.4236/psych.2019.102012>
- Margaliot, A., & Magid, N. (2020). The role of creative thinking in the process of forming teachers' professional identity. *Creative Education*, 11(07), 1026–1041. <https://doi.org/10.4236/ce.2020.117074>
- OECD. (2022). *PISA 2022 Creative Thinking*.

<https://www.oecd.org/en/topics/sub-issues/creative-thinking/pisa-2022-creative-thinking.html>

OECD. (n. d.). *Teaching, Learning and Assessing Creative and Critical Thinking Skills*. <https://www.oecd.org/en/about/projects/teaching-learning-and-assessing-creative-and-critical-thinking-skills.html>

Vincent-Lancrin, S., González-Sancho, C., Bouckaert, M., De Luca, F., Fernández-Barrerra, M., Jacotin, G., Urgel, J., & Vidal, Q. (2019). Fostering students' creativity and critical thinking. In *Educational research and innovation*. <https://doi.org/10.1787/62212c37-en>

References (translated and transliterated)

Akimova, O.V., Sapohov, M.V., & Hapchuk, Ya.A. (2024). Aktualni problemy teorii ta istorii pedahohichnoi nauky [Current problems of theory and history of pedagogical science]:navchalnyi posibnyk. Vinnytsia : TOV «TVORY», 300 [in Ukrainian].

Akimova, O., Sapohov, M., Hapchuk, Ya., & Bohatko, V. (2025). Krytychne ta tvorche myslennia v strukturі osobystisno-profesiinoho stanovlennia uchytelia [Critical and creative thinking in the structure of teacher's personal and professional formation]. *Nauka i Tekhnika Sohodni*, 5(46). [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-5\(46\)-482-495](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-5(46)-482-495) [in Ukrainian].

Anishchenko, O. (2015). Harmonizatsiia pedahohichnoho protsesu u konteksti liudynovymirnosti profesiinoi pidhotovky maibutnoho vchytelia [Harmonization of the pedagogical process in the context of the human dimension of professional training of future teachers]. *Profesiine stanovlennia osobystosti: psykholoho-pedahohichni naukovyi zhurnal*, Khmelnytskyi: KhNU, 4, 43-47 [in Ukrainian].

Lukianova, L.B. (2018). Analiz osvitnikh potreb suchasnoho vchytelia u konteksti profesiinoho i osobystisnoho rozvytku [Analysis of the educational needs of a modern teacher in the context of professional and personal development]. *Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnoho universytetu, Seriia «Pedahohika ta psykholohiia»*, 2 (8), 24–30 [in Ukrainian].

Luk'ianova, L. B., Vovk, M. P., Solomakha, S. O., & Hryshchenko, Yu. V. (2023). Praktychna pidhotovka maibutnikh pedahohiv u zakladakh vyshchoi pedahohichnoi osvity: ukraïnski realii i perspektyvy: naukovo-analitychna dopovid. Chernivtsi: Bukrek.

Nychkalo, N.H. (2014). Rozvytok profesiinoi osvity v umovakh hlobalizatsiinykh ta intehratsiinykh protsesiv: [Development of vocational education in the context of globalization and integration processes]: monohrafiia. K.: Vydavnytstvo NPU imeni M.P. Drahomanova, 125. [in Ukrainian].

Nychkalo, N., Luk'ianova, L., & Khomych, L. (2021). Profesiina pidhotovka vchytelia: ukraïnski realii, zarubizhnyi dosvid: naukovo-analitychna dopovid. Kyiv: Vyd-vo TOV «Yurka Liubchenka».

Отримано / Received: 02.04.2025.

Прорецензовано / Revised: 09.05.2025.

Схвалено до друку / Accepted: 18.06.2025.

Опубліковано / Published: 30.06.2025.